

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 — — —
Na štvrt roka — 1 — 20 —
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Držme spolu katolíci!

Kde ste liberáli? Tak by sme vás radi videli, a vy skrývate sa ako obarení. Veď nenie dávno čo ste vy boli pánni v krajine. Vaše rozkazy sa ohlasovali na vše strany, a vám sa musel klaňať ľud, ktorý ste vy za nič mali. Hej boly to za časy! Stôl vždy bol skvostne prestretý a vy hodovali ste deň-noc pri ňom. Nebolo konca kratochvilam. Ustavičné hostiny a veselý hluk váš nikdy nepomílily hlasy chudoby. Biední sme! Nemáme ani chleba, ani výrobku! Neľudský zachodia s nami nesvedomiti bašici! . . .

Takto bedákal ľud, ale hlas jeho nepohol vás k milosrdenstvu. Čo tam po ľude! Keď tu nevie vyžiť, je dosť veľká Amerika, nech ta vandruje, za to neprídeme do rozpakov, ľahko si pomôžeme je dosť židov v Rusku a v Románii, dáme im útulku. Hlavná vec, aby liberalizmus žil. Liberalizmus, ktorý je samá osveta, samá vzdelanosť, samá sloboda a čisté vlastenectvo. To je náš Boh. To naša modla. Keď liberalizmus padne, beda krajine. Ale to nedovolíme! Ľud môže zhytnúť; môže sa nešťastie uvaliť na krajinu, ale liberalizmus stáť musí. Stáť a panovať až na veky. Lebo čo by bolo z nás bez neho? Kto by prestrel bohatý stôl pre nás? Kto by naplňoval vačky naše? Kto by nás zastal, keby sme zákon prestúpili alebo neverne šafáрили? Kto by bol obhajcom našim? Nie, liberalizmus nesmie padnúť! Hľa tu je Tisza. Dovede drabantov do snemovne, a dá povyhadzovať ablegátov, ktorí by rečnili oproti jeho liberálnym nariadeniam. Tam je predseda snemovne Percel, len znak dá so šatkou, a my odhlasujeme na všetko! Tu sme my, liberáli,

táto silná refaz, ktorú nepretrhne nikto, lebo kuval ju starý Tisza, byvalý majster náš.

No, liberáli! Pravda takto ste sa vystatovali pred voľbami! Hrdo a samopašne. Čo opozícia? Nech je rada, ak obdrží pár okresov. Najmä ľudákov treba vykoreniť, lebo tí sú najväčší nepriatelia liberalizmu. Čo ľud? Nech sa teší, že dostane peniaze a pálené za hlas. A ak by sa zdráhal, ak by sa protivil liberalizmusu, máme žandárov a vojsko, žijú predsedovia volební, ktorým nerozkáže nikto, ani zákon sám. Liberalizmus nezná zákona a ľudskosť, kde sa jedná o jeho život. Tam sú nadžupáni, ktorí obráňa stoličných bašikov. Tam je Tisza, ktorý vezme pod ochranu všetkých kortešov liberálnych.

Áno, poriadky boly porobené. Vojaci a žandári vyrukovali. Stoly boly prestreté. Sudy naplnené a pugyláre plné peňazi. Že kto ich poskladal, to nech nikto nevyhladáva. Sú ony liberálne. Na podplácanie slabých a nestatočných voličov.

Ale jarmok zle vypadol. Liberáli prehrali vojnu, a s ňou stratili moc, ktorú mali. Peniaze a pálené sa minuly. Aj daktori predsedovia dobre účinkovali, ako aj v Prievidzi, len že ľud tento raz bol silný, triezvý a seba povedomý. Nežiadal si otroctvo, ale spravodlivosť. Nie násilenstvo, ale zákonitosť. Na vše strany kričal: Dolu s liberalizmusom! Nech žije spravodlivosť! A špinavá liberálna zástava padla. Mnohí liberáli, ktorí pri mästnom hrnci stučneli a ošediveli zostali na bojišti. Tí, ktorí predsa dostali sa do snemovne, sú len ako na ukážku ako vyzerali liberálni ablegáti. Týto ľudkovia na všetko sú súci za liberalizmus, nech len mzdu dostanú. Na tých zlé časy došli. Deň po deň utekajú k opozícii, či nenie

tam k dostánu volačo. Fejérváryho pomocníci ale smutne hľadajú na pustý stôl a hrobové ticho, ktoré teraz v hniezde jich panuje, je im neznesiteľné. Čo je to za život? Liberálom byť pri črepoch mästného hrnca? V pustom tábore, kde nie sú zlaté bane, dvojnásobné platy a večité hostiny.

Áno oni trúchlia, a oplakávajú starodávne dobré časy. Národ ale teší sa, že striasol sa nešťastia, ktoré veľké roky ho prenasledovalo. Liberáli však ešte vždy dúfajú; hoc ministrov tak rečeno vyteškoľovali zo snemovne hoc neparlamentárnu vládu nikto si nevšíma a hoc stolice a mestá deň po deň vypovedajú, že terajšej vláde nedajú ani porcie, ani rekrútov, a že neprevedú jej rozkazy. Takáto potupa nedošla žiadnu vládu. Ale je aj na čase, aby sme sa na veky sprostili liberalizmu. Všade ho nenávidia, lebo je on národné nešťastie najmä pre katolíkov. V Ríme, v Bavorsku a v Hollandii katolíci zvíťazili nad liberálmi, lebo ľud dávno zkusil, že liberalizmus je bič jak na cirkev, tak aj na krajinu. Spustoší mravy a vieru. Ľud vrhne do nešťastia, a vladármi jeho učiní židov a frajmaurerov.

Príklad cudzozemských katolíkov musí aj nás pozbudíť k trvajúcej činnosti. Lahostajnosť naša je nám na škodu a na posmech. Každý sa hýbe, len my spíme. Nemáme dosť vodcov, ktorí by nás riadili, a nenie poslušného a oduševneného vojska, ktoré by vodcov nasledovalo. A to je zle. Nezriadenosť naša vypomstí sa na nás, lebo nebolo dosť, len na chvíľu premôcť liberalizmus. On je len postrielaný. On sa ešte postaví na nohy, a vtedy beda nám katolíkom. Prekazme to! Spojme sily naše! Budzme v jednom tábore! Nech nenie ani jedon katolík liberálom! To sa nepatrí, aby sme pomáhali židom a frajmaurerom. Najväčší hriech, priateľiť sa s nepriateľmi cirkve svätej. Držme spolu až na veky! Konajme verne povinnosti dobrého katolíka. Bojujme ustavične oproti liberálom, či v spoločnosti, či v politike, či v novinách. Nečítajme iné noviny len také, čo sú pisané v duchu kresťansko katolíckom. Rozširujme nášho «Kreštana», ktorý tak udatne bojuje oproti liberálom, smele hlása zásady Kristové, a bráni ľud oproti svevolníkom liberálnym. Nech je heslom našim «Všetko za katolicizmus!» Vydobudnime úctu tých — povedzme potomkov našich — ktorí požívať budú ovocie boju nášho.

Neni dosť, že sme porazili liberalizmus. Lež kliesnime cestu kresťanskej vláde. Keď Rím vedel premôcť liberálov, aj my môžeme, len držme spolu. Len od kresťanskej vlády môžeme čakať blaženosť, slobodu a spravodlivosť. Ľudová strana sa namáha za víťazstvo kresťanstva. Shrňajte sa kolo tejto politickej stránky všetci katolíci. Na vždy, a nie len čas volby! Nezapredajte prápor strany tejto, na ňom skveje sa nápis: Dolu s liberalizmusom! Nech žije kresťanstvo!

Ondrej Hladký.

Liberáli a národovci sa kamaratia.

V nitrianskej stolici boly dve petície zavdané ku kráľovskej Kúrii stranivá ziženia mandátov skrze liberálov nespravodlivo nadobudnutých, asice v Prievidzi a vo Vrbovom. Kráľovská Kúria v obidvoch okresoch naridila prísnu inkvizíciu, ktorá sa počiatkom mesiaca júla aj započat mala. Táto inkvizícia v Prievidzi sa aj vskutku započala pod predsedníctvom Karola Gallasz, sudca kráľ. tabule, v prítomnosti p. Kolomana Breštyenszky a jeho fiskálov A. Tetétlen, K. Fekete a D. Hajts, v tej silnej nádeji, že liberálne neriady dokázané a potrebané budú. — Aj vo Vrbovom mala sa začat podobná inkvizícia, ale čo sa stalo? Pred inkvizíciou Emil Katrenák, jakožto zástupca a fiskál Juliusa Markovič, ktorý bol kandidát národnej strany, sa osvedčil, že inkvizíciu nežiada. Vec táto je každému až veľmi nápadná, a v celom vrbovskom okrese voličia a nevoličia na nič sú neni tak zvedaví, ako na to, že prečo národnej strany kandidát Markovič vyšetrovanie nežiada? Po celom okrese sú voličia ukrutne rozhorčení oproti vodcom národnej strany a verejne takto hovoria: Markovič lebo mal príčinu zavdat petíciu alebo nie. Ak mal príčinu — a zajiste mal — prečo inkvizíciu nežiada, ak ale nemal príčinu, nuž vtedy prečo že petíciu zavdal? Straniva tejto kurioznej historie jedné nitrianské noviny menom «Nyitramegyei Szemle» takto píšu:

«Prekvapný obrat pri vrbovskom mandáte. Vrbovský dopisovateľ zdeluje nám, že 3-ho tohoto mesiaca začaté vyšetrovanie, len skoro zakončené bolo — aspoň len na čas — asice tým spôsobom, že zástupiteľ Juliusa Markovicsa, v menšine ostanuvšie ho národnostného kandidáta od odôvodnenia odstúpil, petíciu ale neodvolal následkom čoho odročené bolo vyšetrovanie. Ako sa dozvedáme Jozef Horváth, sudca kráľovskej tabule, ktorý poverený bol s vedením vyšetrovania, v známost vzal toto odročenie tým spôsobom, že túto zmenu oznámil Kúrii a vyšetrovanie do tých čias odročil. Toto odročenie ale len zahatilo vyšetrovanie a nezastavilo ho, takáto revokácia to aspoň neurobila. V zmysle zákona totiž petíciu len tí môžu odvolať, čo ju zadali a tito musia spolu, totiž naraz odvolanie podpísať, ináč toto odvolanie Kúria nepríme.

V prítomnom páde ale petíciu len jejich advokát odvolal, ktorý ako hovoria účty — bez krčmára spravil. Voličia totiž s rozhorčenosťou vzali v známosť ten krok čo ho advokát urobil a s hnevom protestovali proti tejto «zrade». Pre toto odvolanie petície nemálo obviňujú aj dr. Juliusa Markoviča prepadnutého kandidáta a lekára novomestského nad Váhom. Dopisovateľ nás z Vrbového oznamuje nám: že sú tam vôbec ľudia toho presvedčenia že dr. Julius Markovič a jeho advokát dr. Emil Katrenak proti vôli voličov odvolali petíciu. Pevne veria, že medzi liberálmi a medzi spomenutými národnostnými mužmi uzavrelo sa paktum. Nápadné je, že dr. Katrenák zriekol sa všetkého zastupiteľského honoráru i zo stránky svojich poverených. Najnápadnejšie je ale kto zaplatil dr. Juliusovi Markovičovi za odstúpenie, pretože protikandidát jeho Ďuro Rudnyánszky nemá ani groša. Hovoria, že peniaze k tomu z Viedne prišli, len aby sa v každom ohľade «spoľahlivý» ablegát liberálny oratovať mohol. O nápadnom kamarátení s národovcami píšu aj uhorské noviny «Nyitramegyei Ellenör» v čísle zo 6. júla: Seničania a Vrbovci boli predtým vždy panslavské hordy a hurbanistická háveď, kdežto včul fčišpánove noviny volajú ich opaterne «slovensko-národná stránka» «slovenské obyvateľstvo» a nie viacej starými urážajúcimi menami. Ešte sa toho dožijeme že takto budú o nich písať: krajanovia a bratia naši panslavisti. Alebo: krvou Krista vykúpení bratia naši hurbanisti. — Myjavec, ktorí petíciu podpísali ako počúvame neni sú s tým spokojní, že sa zastupiteľ zriekol práva jej odôvodnenia a neupuštajú od petície.»

Že vodcovia liberálnej a národnej strany sa kamaratia, to je vec známa ale aj prirodzená. Ani liberálna, ani národná strana nestojí na kresťanskom fundamente, a preto obe tieto politické strany chovajú sa tak veľkou nenávisťou proti našej kresťanskej ľudovej strane. Toto kamarátstvo doterajšku tajili aj vodcovia liberálov aj národovcov. Liberálni vodcovia tajili toto priateľstvo preto, lebo keby ono na verejnosť bolo vyšlo, tak uhorskí voličia boli by im chrbát ukázali. Národovcov ale vodcovia toto priateľstvo tajili preto, lebo znajú, že pred slovenským katolíckym ľudom neni oškľivejšieho, hnusnejšieho mena jako toto slovo «liberál». V tomto slove «liberál» obsažené sú všetky podlosti, krivdy a neriady, ktoré slovenský ľud od liberálov za vyše 40 rokov pretrpel musel. A predsa nachádzajú sa Slováci, ktorí za potrebné držia s liberálmi sa kamarátiť. A ktorí sú to? Nuž ktorí že iní, jako vodcovia národovcov. Toto zapotrebné držíme našim ľudom do pamäti uviesť, a im radiť, že ak by ich daký do národného kepienka oblečený tak rečený priateľ slovenského ľudu svojou návštevou «pochť» chcel, aby mu slušne dvere ukázali, lebo liberál a národovec to je všetko jedno. *Ludák.*

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Pozor!

Otvorily sa oblaky a zo severo-východných strán sa valia do krajiny prúdy tých najnebezpečnejších živlov. Krajinská statistika nedonáša o tom žiadnych úradných výkazov, koľko tisíc a tisíc židov len v najnovšom čase prerazilo cez hranice Uhorska a sadlo si ku hotovému stolu ľudu, i ten posledný krajec chleba z rúk mu nemilosrdne vybijajú. Nepovolani hostia títo v tak ohromných rojoch preplávajú severo-východné časti krajiny, že sa nad tým i samé liberálne noviny zhrozujú. Pravda, kým liberáli nachodili sa na vláde, neopovážili sa presvedčenie svoje a pravdu verejne vyznať, včul ale, ako liberálom slnko zachádza, priznávajú sa pomaly ku tej pravde, ktorú ľudová strana už od desať rokov otvorone ohlasovala a mužsky zastávala.

O čom sa tu jedná? Liberálne noviny nemajú ešte tej smelosti, aby dieťa pravým menom pomenovali. Naša ľudová strana nemá čo zakrývať, ani sa čoho obávať, upozorňuje teda otvorene ľud na to veľké nešťastie, ktoré mu hrozí. Známo je, že v Rusku panujú teraz nepokoje. Ale aj to je známo, že už od dlhšieho času sypú sa do Uhorska židia z Ruska ako z vreca. Kto zapríčinil tieto vzbury a nepokoje, o tom píšu jedny noviny nasledovne:

«Kto zapríčinil krvavé dni v Lodzi, Varšave, Čenstochove a na iných ešte miestach v kráľovstve poľskom? Dnes je už jasné, že nielen štrajky, ale aj «revolúciu» pripravovali spolky: «Bund» (židovský) a «Polska partya socyalistyczna» (sociáldemokratická). Menovite židovskí robotníci zaobstarali zbraň a sriadili útoky na kozákov. Mladé dievča zastrelilo officiera z revolvera, padlo sedem kozákov a niekoľko žandárov a potom už nasledovala krvavá odpoveď zo strany vojska. Zbura bola premožená, nepomáhaly ani barikády a «revolúcia» bola udusená v krvi. Je viac než isté, že za chrbtom «Bundistov» a socialistov stojí tajná organizácia židovská, ktorá chce bombami, štrajkami robotníkov a vzburami vynútiť úplné urovnoprávenie Židov v Rusku. Táto tajná banda poskytuje prostriedky. «Bundisti» a socialisti vykonávajú agitáciu a ľahkoverní robotníci plátia potom svojou krvou a životom za svoju ľahkovernosť, že sa dali sviesť dobre plateným najatcom à la Gapon. Nabaláchani, že vojsko (reservisti) nebudú strieľať, s odvahou idu proti vojsku a presvedčia sa o protive len, keď je už neskoro. — Utekať pred vojencinou, šuďiť a vyciavať ľud, usporadovať vzbury a attentáty, a potom žiadať úplné urovnoprávenie s udrzovateľmi a obrancami vlasti, to má táto fajta už v krvi. Všade jedni a ti istí: len vyciavať a panovať, ale v nohy alebo do dier, keď je zle. To sú už takí vlastenci od vekov a všade.»

Týmto je všetko povedano!

Z tohoto ale nenasleduje, že by tieto nebezpečné živly práve Uhorsko s pohostinstvom muselo privítať. Preto už roku 1903. donesený a kráľom sankcionovaný bol zákon o sdrzovaní sa cudzincov v Uhorsku. Odôvodnenie tohoto zákona tak zo stránky ministerstva ako i zo

stránky patričného odborého výboru nad slnko jasne dokázalo, ku ak veľkej hmotnej, mravnej, teda duševnej skode nášho ľudu je, keď títo severní tuláci slobodne zaplavujú krajinu. Vysvitá z tohoto odôvodnenia aj to, že §. 15. XII. zák. z roku 1836. ohľadom dovandrovania do krajiny a tu sa usídlenia, je celkom nedostatočný. Dva roky sú však tomu, čo tento zákon bol donesený, čo ho kráľ sankcionoval a čo ním bolo naloženo, aby *bezodkladne* a s najväčšou prísnosťou bol prevedený, a včul čo vidíme? Celý zákonom i s jeho dôkladným odôvodnením a s jeho kráľovskou sankciou, leží kdesi zaprášený v ministerskom stolíku. I prečo? Lebo sa ministrom nepáčilo ho previesť. Ľud môže slobodne vyvandrovať z krajiny a do krajiny hrnú sa slobodne a v ohromných rojoch ruskí tuláci.

Osvetluje toto liberálnu správu krajiny. Ohľadom na to nebezpečie, ktoré ľudu našemu, zvlášte na horných stranách, hrozí, privolávame kresťanskému obecnstvu: *Pozor!* Pozor majú dávať jednotlivci a s týmito z Ruska dovandrovanými nesmejú sa púšťať do žiadneho osobného potyku. Pozor majú dať aj obecné úrady, a keď taký roj týchto nepovolaných, telesne i duševne špinavých hostov hrozí sa usadiť v dajakoj obci, majú to hneď patričnej vrchnosti oznámiť. Teda: *Pozor!* Pri tejto príležitosti nám treba vyzdvihnúť aj tú okolnosť, že to len k potešeniu slúži ľudákovi, keď vidia, že už aj vážnejšie liberálne noviny prihlasujú sa ku pravde. *Nebude dlho trvať a pomaly nahliadne celá krajina, že ľudová strana vo všetkom má pravdu.*

Banka Tatra.

Jeho Excellencia Imrich Bende, nitriansky p. biskup vo svojom tlačennom obežníku pod číslom 1240 bežiaceho roku, straniva špárkassy, pod menom «*Banka Tatra*» známej, v Turčianskom Sv. Martine sídliacej, kňazom svojho biskupstva vydal nasledujúce nariadenie:

«Pri revízii kostolných počtov a fundacionálnych peňazí, najmä v niektorých dekanských okresoch na horných stranách trenčianskej stolice, spozorovalo sa, že niektorí páni farári peniaze kostolné a fundacionálne uložili do špárkassy «*Banky Tatra*». Penevác ale dľa zpráv, v novinách nedávno uverejnených, táto špárkassa pre zlú — a jako sa hovorí — pre nesvedomitú manipuláciu, v poslednom čase na 800.000 korún ztratila utrpela, ktorá okolnosť do terajška odvolaná nebola, a tak kostolné a fundacionálne peniaze, v nej uložené, nešťastiu zahynutia vystavené sú; opatrovníkov cirkevných peňazí teda napomínam a im nariaďujem, aby cirkevné peniaze v «*Banke Tatre*» uložené vypovedali, a tiež inde uložili, lebo jestli by sa peniaze v «*Banke Tatre*» ztratili, tiež potom patriční zo svojho vyna-hradíť musia.»

Jeho Excellencia pán biskup týmto nariadením vyplnil len svoju povinnosť, ktorá ho prísne viaže, aby sa o bezpečnosť a istotu cirkevných peňazí a základín jeho biskupstva staral. Toto nariadenie všetci, ktorých sa ono týka, len s vďačnosťou musia prijať a nasledovať.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ablegáti Ľudovej strany v kruhu svojich voličov.

Ján Molnár, praelát pápežský a ablegát Ľudovej strany navštívil minulé dni svoj volebný okres esterházske, aby voličom svojim vysvetlil politické rozporenie krajiny a smer i účinkovanie Ľudovej strany. Navštívil nasledujúce obce: Vittnyéd, Agyagos, Szergény, Endréd, Csapod, Pusztá Család, Sopron-Iván. Všade ho prijali s veľkým oduševnením a hlasovali dôveru tak jemu ako aj koalícii. V nedeľu dostal sa v obciach: Kisfalud, Mibályi, Beled, Vica, Dénesfa, Czirák, Gyóró, Hövej, Himód kde ho zároveň s najväčším oduševnením pozdravili, tak ako dávneho člena Ľudovej strany, ktorý túto politickú stranu i s veľkými osobnými obetami sriadil, taktiež ako dávneho ablegáta okresu, napokon tiež ako neunaveného člena a podporovateľa spojenej opozície. Praelát *Ján Molnár* vo všetkých devätnástich obciach, kde z čiastky účtovné reči držal, z čiastky v dlhých rozhovoroch s voličmi sa potýkal, rozkladal všade prítomné politické rozporenie krajiny a vysvetľoval stanovisko Ľudovej strany. Kamkoľvek prišiel, hlasovali mu všade s najväčšou oduševnenosťou dôveru, a čo zvlášte treba vyzdvihnúť, všade, ale najmä v čistokak olických obciach, prejavovala sa opravdu *elementárnou mocou nezlomná vernosť a oddanosť ku programu Ľudovej strany*. Smýšľanie tohoto volebného okresu je skvelým dôkazom toho, že cirkevno-politický, revizionálny, jedným slovom kresťanský program Ľudovej strany hlboké korene pustil v srdcia voličov, a vo všetkých vrstvách ľudu žije v pôvodnej svojej sile a mohutnosti. Praelát *Ján Molnár* budúcej nedele navštívi ešte i ostatné obce svojho volebného okresu, kde sa už včul všestranne chystajú, aby čím najväčším plesom privítali a prijali milovaného ablegáta svojho.

Štefan Rakovszky, podpredseda snemovne a podpredseda politickej Ľudovej strany, navštívil viac obcí svojho volebného okresu. Zastavil sa napokon v Csorne, kde ho pohostil tamojší farár Ondrej Poller. Pri tejto hostine prítomní boli okrem Rakovszkyho a domového pána: dr. Jozef Vajda, esornanský kráľovský okresný slúžny, Julius Hajas, hlavný slúžny, advokáti dr. Ludvik Herbst a dr. Gejza Gösy, Franc Schreiner, premontrejsky hospodársky správca a Michal Bizzer, kaplán. Rakovszkyho v celom okrese prijali voličia s najväčším oduševnením, hlasovali mu dôveru a prosili ho, aby zástavu Ľudovej strany vždy tak neohrozene a cieľu primerane ponášal, ako v minulosti.

Biskup Majláth a kríza.

Nenie mysliačeho človeka v krajine, jehožto srdce necitlo by obavy nad prítomným stavom politickým. Len

tejto obave dal výraz biskup sedmohradský, keď na milostnom mieste Csik-Somlyó vo vrúcnych modlitbách prosil Boha, aby krajine pokoja a blaženosti udeliť ráčil. Z tohoto milostného miesta obrátil sa tiež ku kňazstvu biskupstva svojho obežníkom nasledujúceho obsahu:

Velební Bratia moji! Keď na tomto prastarom milostnom mieste blahoslavenej Panny vybavujeme sväté duševné cvičenia, aby sme obnovení v božskej milosti, tým horlivejšie plnili povinnosti naše, oproti starosti našej svereným dušiam nesmrteľným s úzkostlivým srdcom myslíme na budúci osud krajiny sv. Štefana, drahej to vlasti našej uhorskej. Bo nemožno, aby tento, už od dlhých časov trvajúci stav nezákonný a z toho pochádzajúca tak mravná ako i hmotná záhuba, oproti pomazanému kráľovi zrastajúca nedôvera, nespokojnosť poľných pracovníkov a priemyselníkov, nesvedomité rozširovanie nárúživosti v ľude: základ vlasti našej, kultúrny a hospodársky jej vývin, spokojné a blažené spoluzitie občanov, a konečne neohrozenú vornosť a oddanosť ku kráľovi v nevidanej miere nozklátily.

Modlili sme sa preto z hlbín srdca nášeho, s úplnou vierou v Boha a s dôverou ku Patrónke našej, za odstránenie všetkých týchto nerestí.

Modlite sa aj vy, velební bratia moji spolu s ľuďom vašim neustále a do tých čias, kým krušný stav tento prestane: za blaho vlasti našej, za úplné dorozumenie medzi kráľom a krajinou, za prestanie nekákoného stavu každú nedeľu po veľkej svätej omši 3 Otčenáš a Zdravas Maria.

Politické zábavky.

Mužovia čo stoja na vesle krajiny a tí čo im pomáhajú to veslo károvať, len aby svetu oči vytreli, že neležia na uchu, lež dačo pracujú, nuž píšú. Veď je aj to robota a pre takého, čo nevie, a ako má písať, je to robota ľahšia, ako keby drevo rúbal. Tak v prvom rade napísal, alebo dal napísať ministerpredseda jeho befehl na všetky municipia krajinské. Befehl je befehl a tí čo boli vojaci, vedia, čo to znamená. Krajinské municipia sa ale nie mnoho starajú o ten befehl starého generála a novopečeného ministerpredsedu a prihlasujú sa čo deň tým viacej ku stanovisku passívnej rezistencie. Fejérváry si teda nevie dať pomoci. To krajinské veslo pomáha mu síce károvať bývalý ministerpredseda gróf Tisza, a píše aj ten o tri zdechy. Jednostajne dokazuje, že je vláda Fejérváryho zákonná a konštitucionálna. To mu ale nikto nechce uveriť. Neuverí to naposledy ani sám Tisza až to ešte dlho bude dokazovať. Príležitosť túto ale využítkuje gr. Tisza hodne k tomu, aby na spojenej opozícii, a na všetkých politických stránkach, čo ku nej patria, nenechal ani zdravej nitky. Všetkému, tak píše a hovorí Tisza, je len tá koalícia na príčine. Ako by aj nie. Aj tomu je na príčine, že sa liberalizmus rozpadnul. A to je veľký hriech v očiach každého liberála. Ponevác Tisza s jeho písaním nič vykonať nemôže, nuž dal sa na cestu. Gróf Apponyi chodí po krajine a drží reči. Dostal aj Tisza guľu a chystá sa dolnozemske mestá navštíviť, kde chce

prednášať svoju liberálnu múdrosť. A to všetko ku podpore Fejérváryho vlády a ku podpore liberalizmu. Jestli Fejérváry nemá šťastlivejších pomocníkov ako je Tisza, tento mu nepomôže. Takýmto politickým zábavkám ale treba koniec urobiť a treba dať krajine konštitucionálnu, zákonnú vládu, aby v krajine už raz bol poriadok.

Čo zamýšľa vláda?

Kto sa o tom chce dozvedieť aké plány má a čo zamýšľa uhorská vláda, ten musí viedeňské noviny čítať, bo to tam vždy lepšie vedia ako u nás. Viedeňský časopis «Zeit» píše o plánoch vlády uhorskej nasledovne: Všetci tí čo majú kontrakty s erárom, vyzvú sa, aby svoje porcie platili u štátnej kassy, bo keby ich platili, ako to doposiaľ v obyčaji bolo, pri miestnych kassách, je sa k obávaniu, že tieto odovzdanie týchto porcií štátnym kassám odopru. Kontrakty tých, čo sa tomuto vyzvaniu nepodrobia, považujú sa za zrušené. Podobné vyzvania dostanú aj árendáši regálov. Tí úradníci verejnej správy, čo dobrovoľne zaplatené porcie štátnej kasse neodovzdajú, prepustia sa z úradu. Bo vláda to stanovisko zastáva, že takéto jednanie úradníkov protiví sa zákonu, ktorý takéto jednanie nikdy nedovoľuje. Na takéto spôsob, myslí vláda, že štátne výdavky pre najbližšie časy zaokryje. Jestli by ale vzdor tomu platenie porcií značne zaostalo, vláda zastaví platy ablegátov a úradníkov tých stolíc, čo sa ku passívnej rezistencii pripojili.

Budžet na rok 1906.

Ministerpredseda Fejérváry spolu ako minister krajinských peňažných záležitostí, vyzval všetkých ressortných ministrov, aby každý v svojom obore vypracoval, dotyčne zostaviť dal účty výdavkov svojho ressortu, aby sa budžet na rok 1906. zavčasu zostaviť a tak snemovni predložiť mohol. Kedy sa to má stať? A v ktorej snemovni mieni Fejérváry jeho budžet prešibať?

Výkonný výbor koalície.

Výkonný výbor koalície držal zasadnutia v tej záležitosti, akú odpoveď má dať Fejérvárymu a jeho vláde na jejich upomínajúci dopis municipiam zaslaný. Túto odpoveď pretriasali údovia výkonného výboru koalície vo viacej zasadnutiach a 18-ho júla určili osnovu jej a ju aj bezodkladne uverejnili. Do podrobna dokázano je touto odpoveďou, že Fejérváry v žiadnom ohľade nemá pravdu. Výkonný výbor koalície vyplnil týmto svoju povinnosť; Fejérvárymu je to ale tolko, ako keby dakto muriňa na bielo chcel umyť.

Voľba ablegáta v Liptovskom Sv. Mikuláši.

V tomto okrese vystúpil minister Lányi, Stodola a Thuránszky. Ku voľbe došikovali dve stotiny vojska z Levoče. Voľba sa previedla v poriadku v pondelok dňa 17. júla. Hlasovanie zakončilo sa o 10. hodine večer. Lányi dostal 1349, Stodola 1455 a Thuránszky 191 hlasov. Voľba teda nenie rozhodnutá, ponevác z troch kandidujúcich ani jeden nedostal absolútnu väčšinu, následkom

ktorej by bol býval za ablegáta zvolený, bude sa teda voľba poznové držať a utrápený Lányi môže zas šťastie probovať.

Mandát bývalého ministra Nyiriho.

Proti tomuto mandátu zadaná bola petícia. Nariadené je následkom toho vyšetrovanie. Toto vyšetrovanie už od dávna trvá. Viedeňské noviny «Zeit» píše, a tie to zaiste musia aj vedieť, že sa včel Nyiri zriekne mandátu, bo sa nechce tomu vystaviť, aby mu ho kráľovská Kúria zrušila. Tí páni ministri akosi nemajú štastia s tým ablegátstvom.

Z CUDZOZEMSKA.

Vatikán a biskupi francúzski.

Liberálne noviny nevedia sa dosť napísať, aké stanovisko zaujme včel pápež oproti Francúzsku. Píše teda bez všetkého základu liberálne noviny, že pápež viacej francúzskych biskupov ku sebe povolá a ich osloví, aby sa zriekli úradov. Toto je jednoducho liberálny nesmysel. Zákon na rozluku cirkve od štátu je síce prijatý, potrvá to ale dlho, kým ho do života uvedú. Do tých čias ale svätý otec drží sa konkordátu. Liberáli sa teda darmo tešia zpusťošeniu katolíckej cirkve vo Francúzsku, o tom ale môžu byť istí, že pápež vie, čo má robiť, a na ich radu nenie utisnutý.

Nepokoje v Rusku.

Rusko hrozne trpí pod zburami, aké nasnovaly nespokojné živly po celej države. Neslyšať z tadial iného, ako samé vraždy. V Moskve zavraždili hlavného kapitána mestského grófa Suvalova. V Kronstadte revoltujú námorníci. Cár sídlo svoje preložiť chce do Moskvy. Každým dňom prichádzajú chýry o nových vzburách ako aj vraždách. Spravodlivý Boh navštívil túto mocnú državu, v ktorej katolíci cez dlhé a dlhé roky trpeli prenasledovanie a muky.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok	---	---	---	4 koruny
na pol roka	---	---	---	2 koruny
na štvrt' roka	---	---	---	1 koruna.

Do Ameriky : Na celý rok 8 korún. -- Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tich et. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Krest'an» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Dokončenie.)

Čo sa tej našej chôvy týkalo to bola veru veľká bieda. Zo dňa na deň nám inšie nedali len riž a fazulu a to cez celý rok na raňajky, na poludnie a na večeru. O mäse ani sa nám len nesnilo. Ošipanú sme nemohli držať, leťo v tej náramnej horúčosti mäso ani za týždeň neobstojí. To bola naša lahôdka, že sme potikli na prach jeden koreň a s tým sme posypali rižu a fazulu.

Už som bol spomenul, že sme mali sa čo báť jedovatých hadov, dravých zverov a všeliakého hmyzu. Zbroj vždy sme nosili sebou, ba aj medzi prácou sme kynožili týchto nebezpečných susedov. Doktorí boli nám na úžitok, lebo hoc z prvoti hnusili sa nám, neskôr zjedli sme jejich mäso. Je tam zviera 20—25 kilov ťažké, chrbát jeho tvrdý pancier kryje, chvost má taký ako jašterica, nebezpečne štípe, ale mäso jeho, keď žalúdok navykne naň, neni posledný pokrm. Je tam k nášmu jezovi podobný kajejo čili zemský podkan, z prvoti nemohli sme ho jesť, ale núdza aj na to nás naučila. Jedovatí hadi až tak sa hemžia, a veľa rázy aj do chyže sa v plazia.

O nedlho došlo ma náramné nešťastie. Ochorela mi manželka. Tam ležala neborka na lúžku, nemohli sme ju opatrovať, lebo nás hnali do roboty ku káve. Keď som večer aj so synom domov prišiel, div sa nám srdce nepuklo od žiaľu, lebo chuderka moja žena ustavyčne nariekala, aby sme šli s ňou domov. Len domov, do milého rodiska. Aj kňaza si žiadala, lebo túšila po sv. tele Pána Ježiša Krista. Žiaľbohu, bez neho sa musela odobrať do večnosti. Pred smrťou vzala do ruky modlitebnú knihu, poboskala ju a prosila nás, aby keď zomre dali sme ju jej pod hlavu, nech má u seba dačo milého z ďalekej domoviny. Poslednia jej žiadosť bola, aby sme tu na žiaden pád nezostali, ale šli nazpät domov.

Od toho času nemal som pokoja, len ujsť z tohoto prekliatého miesta. Ani práca mi nechutila, len nad tým som rozmýšľal, ako bych mohol uprchnuť. Najlepšie sa to podarí v noci, keď sa dážd leje, lebo ten zamýje stupaje človeka a aj psi ho ťažko najdú. Keď sa ráz do hory dostanem, nemusím sa báť ani psov, ani divých černočov, lebo horské zvery nie sú tak nebezpečné ako tyto. V hore zase hladom zahyne človek. Boh zná koľko je tam takýchto obiet od nás. Černosi aj tak robievajú, že dohonia otea s deťmi prehnúceho, jeho nechajú po slobode deti mu však odvedú zpiatky, a tak sadník miesto jedného otroka dostane dvoch, troch.

Mnoho veľmi mnoho listov a smutných udalostí vedeli by sme tu uverejniť o našich vyvandrovaných kra-

janoch, aby boli na výstrahu tým, ktorí sa dajú zviest, a uveria čo nesvedomiti agenti o Amerike, najmä o Brazílii cigánia, ale nechceme preplniť «Kreštana» boľastnými rozprávkami o ktorých noviny každý deň píšu. Len ešte dva krátke listy uverejním, nech slúžia za poučné. Čujte teda prvý:

«Pochválen Pán Ježiš Kristus! Na veky Amen!

Milý otec môj, bratia, sestry a milí obyvatelia rodnej obce mojej, ktorých list môj doma trafi, prosím vás pre živého Boha, neidte sem za mnou ani jedon, radšej choďte doma po žobraní. Nepočúvajte na agentov, ktorí vás vábajú sem a sľubujú vám všeličo, lebo vás oklamú. Doma zmárnite čo máte, a pridete sem za opravdových otrokov. Narobíte sa tu ako hovädo, a nemáte za to ani mzdy, ani chôvy poriadnej, ba ani len poriadneho slova. Verte mi, radnej bych bol doma žobrákom ako tu otrokom.

Štyriadvacať dní sme cestovali po mori a všetci sme sa sem šťastlivo dostali, ale ledva že sme vyšli z parolode na breh, pochytili nás vyslaní strážnici a hnali ako zbojníkov. Strašný život aký my tu máme, neviem vám opísať od veľkého zármutku. Aj teraz celý tok slzí polieva list môj. Prosím vás, modlite sa k Pánu Bohu a k preblahoslavenej Panne Marii, aby som ešte ráz mohol uvidieť utešené rodisko. Buďte tak dobrí, a robte, aby som sa či za peniaze, či s násilím domov dostal, potom sa vám za to odslužím. Ja tu nevydržím, lebo som otrokom.»

List tento písal istý Ján Kováč z Brazílie roku 1900, a bol aj v novinách uverejnený.

Takýto smutný ale poučný list písal tiež odtiaľ istý Eliáš Major, obyvateľ bôšarkanský. Znie on nasledovne:

«Vaša milosť Pán Farár!

Nás oklamali, šli sme za tým čo nám sľubovali, ale veru sme z toho nič nedostali, lebo čo je tu zeme, to je samá káva.

Štyri dni sme probovali oberať kávu, ale sme už vtedy vedeli čo je s nami. Radili sme sa, čo robiť. Jednu noc ujšli sme všetci a vzali sme sebou aj flinty, lebo tam slobodno chodiť so zbrojou, ba aj v práci sme ju mali po ruke. — Pán Farár! Môžu povedať doma, aby sa nikto nevybral sem, lebo kto príde aj so svojou rodinou, blúdi ako u nás cigáni, pritom plače a bedáka. Stretol som sa tu s jednou ženou zo Žamoľu, má tri deti, muža jej zahlušili, lebo tu zákona neni, kde koho zabijú, tam ho zakopajú, nikto sa nedopytuje naňho. Keby aj kto videl takúto vraždu, nepovie ani slova, bojí sa, lebo tu je každý človek ozbrojený.

My keď sme ujšli, ponáhlali sme sa k železnici, a zaraz sme vysadli na vlak. Dva dni sme šli medzi kávovým sadom. Keď sme dorazili na jednu stanicu, videl som, že vezú za tri vagóny Maďarov. Pozrel som von oblokom a poznal som Vinca Chorváta, ale nemal som času dať sa s ním do rozhovoru, lebo vlak práve sa bol pohol, len som kričal aby sa vrátili zpiatky, lebo odtiaľ nikdy viac sa nevyšľobodia.»

Hľa listy, živé to dôkazy, že ako sa vodi vystahovalcom v Brazílii, ba v celej Južnej Amerike, a preto napomínam vás drahí krajanovia moji, nechodte ta čo by vám čo sľubovali, lebo vás oklamú, a vy na veky budete banovať, že ste opustili milé rodisko vaše. Verte mi s prácou aj tu vyžijete, hoc chudobne, ale predsa nie tak ťažko ako v Brazílii. Tu držaní ste za ľudia, tam majú vás za otrokov. Doma pri šanobe a usilovnosti môžete mať dosť spokojný život, tam ale čaká vás ziaľ, trpkosť a jarmo. Teda kto istotne nevie že mu v Amerike lepšie bude, ako je mu doma, ten nech sa nehýbe zo svojho rodiska.

Pýtate sa, že kto posielala sem tie vábľivé listy, ktoré tak utešene opisujú Ameriku, že človek vôľu dostane ísť do tohoto sľúbeného raja?

Posielajú ich dve spoločnosti a síce: Ligure Americana a Ligure Braziliana. Obe s tým sa zaoberajú, že odvážajú vystahovalcov do Ameriky, a čím ich je viac, tým väčší choson majú spoločnosti. Týchto lotry, týchto lúpežníkov, aby čím viac mohli nazdierať, vábajú ľud náš do istej záhuby. Obsypú dediny listami a knižočkami, v ktorých sľubujú 120—180 jochov dobrej zeme, dojnú a silnú liehvu, pekný dom, hospodárske nástroje atď. a aby ľud čím lepšie pobláznili, ukážu sľúbené bohatstvo v pekných obrázkach. Ach, kmíni naničhodní! Vedia k čomu vábajú ľud, a nepohne sa v nich cit ľudský a svedomie. No ale silne verím, že kto tieto riadky prečítal, nedá sa zviest do Brazílie ani do žiadnej krajiny južnej Ameriky, ba aj iných napomenie.

Podáva: *Fatranský.*

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

CHÝRNIK.

Traja králi na návšteve v Uhorsku. Na bélejskom pánstve arcikniežaťa Fridricha v baraňajskej stolici chystajú sa k veľkým poľovačkám, ku ktorým očakávajú troch panovníkov a síce: Vilhelma nemeckého cisára, Fridricha Augusta, saského kráľa a Alfonsa španielskeho kráľa.

Schódzka panovníkov. Prostriedkom augusta anglický kráľ Edvard VII. príde do Marienbadu, kde sa pravdepodobne síde s perským šachom. Z Viedne teraz oznamujú, že v ten istý čas príde do Marienbadu aj portugalský kráľ, aby sa tam liečil.

Narodeniny srbského kráľa. Srbský kráľ Peter I. minulú stredu svätzil svoje narodeniny, z ktorej príležitosti boli v Belehrade veľké slávnosti. V chráme boli slávnostné služby Božie, na ktorých prítomná bola kráľovská familia, ministri, diplomatický sbor, zastupitelia armády a vrchnosti a početné obecenstvo. Večer bol dvorný obed, na ktorom prítomný bol celý diplomatický sbor a veľa hosťov. Kráľ Peter a najstarší z diplomatov vyniesli zdravice. Po obede v dôstojníckom kassine bola tanečná zábava. — V deň narodenín kráľa Petra boli aj v budapešianskom srbskom chráme slávnostné služby Božie za prítomnosti srbského konsula, ministerského radcu Alexandra Sélleyho a mnohých tu žijúcich Srbov.

Z biskupstva spišského. Dr. Friedrich Rolný, spirituál semenišťa stal sa rektorom tohože semenišťa, Pavel Dolyák, professor semenišťa stal sa spirituálom. Jozef Tomkulyák, katechéta ružomberkský stal sa farárom v Puczove (Orava.) Viktor Milán, kaplán sv. mikulášsky vymenovaný je za katechétu do Ružombergu. Štefan Gyergye dostal faru vyšno-lapsánsku (Spiš). Julius Brtko, dočasný administrátor pucovský poslaný je za kaplána do Mikuláša. Franc Szlavkovszky, dočasný administrátor sliačský nazpät je poslaný do Ružomberku za kaplána. Ferdinand Raiszkup, kaplán hrustinský poslaný je do Hornej-Zubrici za kaplána.

Posvätenie basiliky. Basiliku sv. Štefana v Leopoldovom predmestí v Budapešti, ktorú už od 60 rokov stavali, posvätia dňa 4. októbra tohoto roku. Vo vnútri utešeného chrámu sú už so všetkým hotoví, budúceho týždňa bude hotový už aj organ, tak že koncom tohto mesiaca basilika sa už celkom dohotoví.

Jarmok v Sučanoch, vydržiava sa nie ako je v kalendároch písané 25-ho júla lež 1-ho augusta.

Hlas svedomia. Minulé dni dostavil sa na okresný súd v Nových Zámkoch jedon gazda z Tardoskeddu (st. nitrianska) a rozpovedal okresnému sudcovi, že podpálil svoj dom, v ktorom spala jeho manželka i s dcérou. Takto sa chcel na nich vypomstiť preto, lebo zle s ním zachádzali. Nikto ani len netuší, žeby on bol podpaľáčom, pretože ho ale hryzie svedomie a nemá spokojnej chvíle, preto sa dobrovoľne hlásil.

Zhorela fabrika. Vo Fraštáku zhorel tamojší pivovar.

Oheň povstal tak, že jedon šročný chlapec ihral sa so zápalkami a podpálil pri maštali nakopenú slamu. Oheň sa veľmi rýchle širil a onedlho všetky stavania stály v plameni. Škoda je značná, pretože ale pivovar bol poistený, z čiastky sa prinavrátí. Pivovar toho roku nebude pivo variť.

Zjedol nos svojej manželky. Z Košíc píšu: Gazda Ján Bárány neznášal sa so svojou manželkou a preto spoločne uzavreli, že sa rozsobásia. Keď išli k súdu, po ceste sa povadili a Bárány odhrýzol svojej manželke nos a v nasledovnom okamihu ho aj prehltol. Rannú ženu odviezli do nemocnice, ukrutného manžela ale zatkli.

Ukrutný trest. Z Levoče píšu: Veľkú náchylnosť mal ku zlodejstvu 11ročný syn jednej ženy z Krompachu, vdovy po Jánovi Csolányovi. Sotva je v celej obci domu, z ktorého by chlapec nebol volačo ukradol. Riadne poťahol len bezcenné veci a to len preto, aby kradol. Matku veľmi trápila táto špatná vlastnosť svojho syna. Utrápená žena už ani nevedela, čo si má počať so synom, aby ho privedla na dobrú cestu. Ubila ho, aj na viac dní ho zavrela do izby, ale všetko bolo daromné, chlapec, keď opustil dom svojej matky, zas len kradol. Matka už skoro zúfala a s plačom ponosovala sa svojej susede:

— Všetko je daromné, nechce ma poslúchnuť a ani na bitku nedá už nič. Ale jestli sa ešte raz dopustí krádeže, Boh môj svedok, že mu strčím do žeravého uhlia obe ruky! Nech radšej zahynie, ako by mal byť z neho zlodej.

Práve keď sa Csolányova takto zahrozila svojmu synovi, vbehol do dvora mladý zlodej. Bol celkom rozčervenený a za ním bežal jedon tamojší sedliacky gazda a kričal:

— Zabijem Ťa, ty kujon! Ukradol mi fajku.

Matka ale utíšila sedliaka, chlapcovi prekutala vačky a sedliakovi vrátila fajku. Potom ale dodala:

— Však ja teraz urobim s mojím synom poriadok.

Zviazala synovi obe ruky a zaviedla ho do kuchyne. Dvere zavrela, ale o pár minút taký hrozny krik a plač bolo počuť z kuchyne, že susedi prelámali dvere. S hrôzou videli, že v prostred kuchyne je žeravé uhlie a že Csolányova nad uhlím drží svojho syna, ktorý má obe ruky strčené do uhlia. Keď susedi vošli do kuchyne, chlapec už bez povedomia ležal v náručí matky a obe ruky mal hrozne spálené. Zavolali lekára, ktorý hneď obviazal chlapcovi rany, ale chlapec sotva ostane pri živote. Ukrutnú matku žandári zatkli.

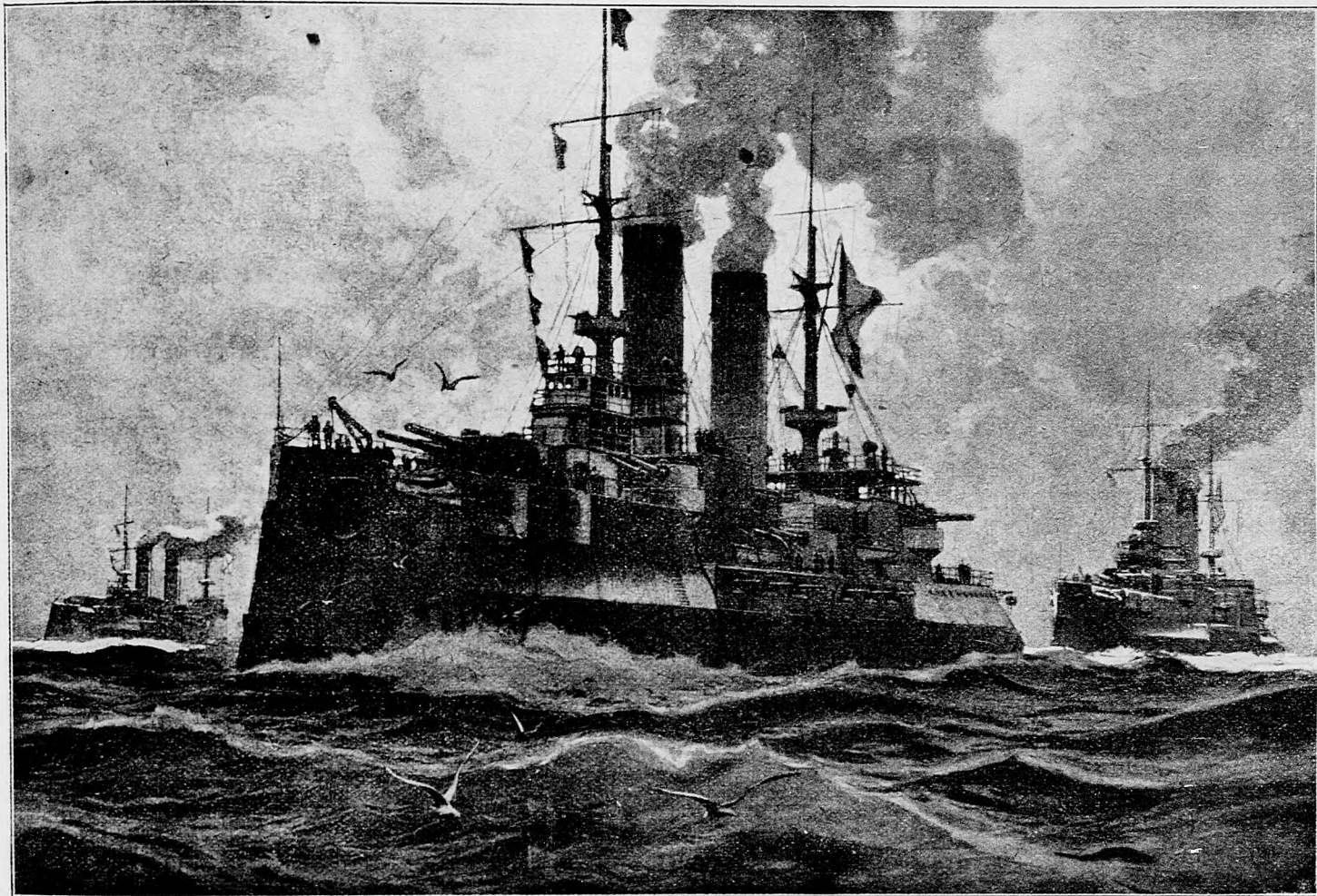
Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Návšteva kúpeľov. V Piešťanoch bolo posavád 3289 kúpeľných hostov. — V Trenčianskych Tepliciach dľa poslednej 7. júla vydanej zprávy bolo 3112 hostov. Lanského roku v tom istom čase bolo tam 2941 hostov, teda tohto roku o 171 kúpeľných hostov viac. — V Korytnici bolo posiaľ 266 a v Paráde 579 kúpeľných hostov.

Vojenská vzducholôď v Nyitra Egerszeghu. Dňa 6. júla na poludnie spustil sa v chotári obce Nyitra-Egerszegh jeden veľký vojenský balón. Vzducholôď nosí meno «Salvator» a vypustili ju na vzdušnú cestu v ten

Títo balón zabalili a dali zavieť na železničnú stanicu v Ťzbégghu.

Uhorskí žandári v rumunskom väzení. Neďaleko mestečka Petrozsény (st. Hunyad) práve na hranici Uhorska a Rumunska bola ľudová zábava. Rumunská pohraničná stráž dívala sa na zabávajúcich sa ľudí. Jedon zabávajúci sa šuhaj celkom nevinne prekročil hranicu, na čo ho rumunskí pohraniční strážníci chytili. Dvaja uhorskí žandári prešli cez hranicu a priateľsky prosili rumunskú stráž, aby pustila na slobodu šuhaja, ktorý neurobil nič

Najväčšia ruská loď utonutá vo Vých. Azii.

istý deň ráno o 7. hodine na dvore viedeňského arsenálu. Vzducholôď zostúpila neďaleko obce Lajosfalva. Na balóne cestoval nadporučík spoločnej armády Franc Berlepsch a poslucháč filosofie Vilhelm Schmidt. Na vzducholôď, ktorá šla vo výške smerom do obcí Lakács, Szill a Csabb, dívalo sa už predpoludním o 11. hodine veľa ľudí. Balón počal sa spúšťať medzi obcami Nemes-Park a Egerszegh. Tu riaditeľ balóna začal pomaly vyhadzovať z vriec hlinu, načo potom vzducholôď zostúpila. Tu sa shrklo mnoho ľudí, z ktorých však len tí videli balón, ktorí boli na blízku, lebo z balóna hneď, ako postál, vypustili paru, načo splasol. Došiel ta aj statkár z Lajosfalvy Alfréd Ghyllányi, ktorý cestovateľov vzducholode pozval ku sebe.

zlého. Rumunskí vojaci na to odobrili žandárom zbraň. Ľud toto vidiac, vrhol sa na rumunských strážnikov hranice, aby vyslobodil chytených žandárov a šuhaja. Rumunskí strážníci upotrebili zbraň a strelili na mladých ľudí. Jedného človeka zastrelili, jedného ale veľmi nebezpečne ranili. Rumunská stráž potom odvieďla žandárov do mesta Tirgusin a tam ich zatkla. Zo strany žandármerie vyšetrovanie vedie žandársky kapitán Balló a zo strany politickej vrchnosti hlavný slúžny Janza.

Petroleumové pramene v Šariši. V šarišskej stolici utvorila sa účastinárska spoločnosť so 400.000 korún základinou na zariadenie bani petroleumových, ktorých pramene nachodia sa v doline potoka Rakovca.

HOSPODÁRSTVO.

O zcenení zelenín.

Také časy žijeme, že ak hospodár nedá sa s telomdušou do práce, nemorduje sa deň-noc, a neusiluje sa zo všetkého groš urobiť, tak viac hladuje, ako jie. A pritom všetkom nerobia takto naši hospodári, zdá sa, že ani bieda a nedostatok nepohla ich k väčšej usilovnosti a k šikovnosti. Tu spomeniem len zeleniny: cibuľu, tekvice, mrkvu, petržlen atď., ktoré takrečeno celkom zanedbajú naše gazdinky, ako keby zane nedalo sa ani len groša utržiť. Videl som nejednu zahradu, v ktorej len toľko zelenín pestovali, koľko bolo dost pre domácu potrebu, a veru keby gazdinky byly maly pohromade svoj rozum, istotne toľko by byly sadily, že by za zásobu pekných pár korún byly utržily, veď bolo kde, a bolo čo. Aj to som zbadal, že na mnohých miestach, keď aj pestujú zeleniny, ustavične tie isté druhy sadia, a neprobujú aj také udomáčniť, ktorým zodpovedaly by jak zem tak aj počasie. Toto je veľká chyba, lebo veď každá zahrada je baňa na groše, len treba vedieť ako ich vykopaf z nej. Miesto planých stromov a kadejakej buriny pestujme v zahradách našich zeleniny, a to rozličné druhy. Že jak dobre sa to odpláca, lepsiého príkladu nemáme na to, ako bulharských zahradníkov, ktorí neraz za trojnásobnú cenu vyarendujú zeme, a to najmä blízko miest dolnozemsých, dochovávajúc na nich výborné zeleniny, ktoré dobre speňažiac, potom s plným mešcom vrátia sa domov.

Keď sa Bulharom neťaží zanechať domovinu svoju na pol roka a platiť vysokú árendu, prečo by to nemohli robiť naši gazdovia a gazdinky doma na vlastných záhonoch a vo svojich zahradách? Či by sa im nezišli tie peniaze, ktoré cudzí ľudia odnesú od nás? Alebo sme už snáď takí netrební, že nevieme sadiť kapustu, cibuľu, uhorky, rajčičky a podobné zeleniny? To už len nechcem veriť, veď máme, chválabohu, gazdinky, ktoré sú aj v tomto zbehlé, len to je chyba, že nemajú takú zásobu, ktorú by vedely na trhy vyvážať, alebo na také miesta šikovať, kde by zeleniny cez celý rok na rvačku rozobraly. Preto radím gazdinám našim, nech sa dajú do toho ešte s väčšou usilovnosťou ako dosiaľ. Nech vysadia so zeleninami každý kútik zahrady, a nech sa neboja, že práca ich zostane bez pláce. Mine sa, čo by toho desať ráz toľko bolo, len treba vedieť kde a ako?

Je pravda, že v jeseni tak veľa zelenín dovezú na trhy, že veru klesne ich cena, ale či nemá každý hospodár suchú komoru, pivnicu alebo jamu, kde zbytok odložiť môže na ten čas, keď on do ceny pride? Na jar sa istotne lepšie minie, práve preto ho neslobodno zmárniť, lež treba vedieť spôsob k udržaniu zelenín. To nič ne-

robi že istá čiastka aj pri bedlivej epatere zhnije, ztratu túto ale vynahradí odpredanie zachovanej zeleniny za lepšiu cenu.

Aj pri pestovaní zelenín platí to pravidlo, že čím lepšie a väčšie fajty pestovať a vyniesť na trh, lebo nielen že ich ľahko a dobre odpredáme, žle ony aj lepšie prezimujú.

Kto ale zúžitkovať chce tú šiplavú prácu, s ktorou spojené je odloženie zelenín na jar, alebo, kto zbytočnú svoju zásobu inde, hoc jak ďaleko chce zpeňažiť, tomu odporúčam, aby sa naučil sušiť zeleniny. Takéto nielen že možno za viac rokov pri dobrej chuti udržať, ale môže ísť s nimi na trh kedy len chce, a dobre stojím za to, že kto navykne na takúto sušeninu, ten zostane stálym jej o odberateľom.

U nás najmä zelenú fazuľu a cukrový hrach zvykli sušiť, ale možno takrečeno všetky zeleniny sušiť.

Pod sušením treba rozumeť tú prácu, s ktorou umelecky odoberieme zo zelenín mokrotu, ktorá sa v nich nachodí. Obecný ľud to ale tak rozumie, že plodiny, ktoré so sušením treba udržať, treba dať na liesky a strčiť do zakúrenej pece. Je pravda, že aj takýmto spôsobom dostaneme sušeninu, ale akú. Začmudenú, presušenú, neraz spálenú, ktorá veru žiadnej hodnoty nemá.

Čo sa týka dobrého sušenia, ktoré docielime na pr. s Ryder-ovským strojom (vyhotovuje ho Mayfarth a spoločník), to nenie taký kumšt, aby sa s ním zaobchodíť nenaučila hocktorá hospodina. Hlavná vec je: čistota a bedlivé prichystanie zelenín k sušeniu. Mrkev, petržlen, zeller a paštrnák umyjeme v čistej vode, aby kúska blata a zeme nezostalo na nich, potom ich oškrabeme lebo v ruke alebo k tomu potrebným strojom, ktorý zariadený je na rukovú silu, a takto očistené zeleniny pokrájame (tiež so strojom) lebo na kolečká, alebo na dlhšie smidky, ba možno z nich rozličné výkrojky (kríž, hviezdu) robiť. Keď je to už všetko pokrájané, dáme to na pár minút do vrelej vody, ba — čo je lepšie — do horúcej pary, aby sa to uvarilo, uparilo. Po tomto pokladieme zeleniny na liesky a uložíme ich do sušiarne. Sušenie počne sa vo veľkej horúčosti, ktorú čím ďalej, tým lepšie miernime. Keď je už skončené, dáme sušeninu na slnko, konečne odložíme ju na suché a povetrné miesto. Takto sušíme mrkvu. Petržlen a paštrnák s tým rozdielom, že ich nedáme do pary, alebo do vrelej vody, lebo by utratily z bielku, dostaly by tmavú farbu a neboly by ani chutné. V protivnom páde, keď ich len sušíme, dlho ich udržíme, budú dobrej chuti a ľahko sa uvaria.

Výš spomenutých zelenín nielen korene, ale aj jich listy môžeme udržať, čo sa tak stane, že hrubšie čiastky odrežeme a len mladšie necháme. Umyjúc ich v čistej vode, pokladieme na liesky, v sušiarňi usušíme a tak na tmavé miesto odložíme.

Zriedka sušievajú červenú cibuľu, ale aj z tej dostať výbornú sušeninu, ak ju v povetrnej sušiarňi robili. Na sušenie najlepšia je parížska strieborná cibuľa, fazuľa ale taká, ktorá fúzov nemá, t. j. akú gazdinky za zelena varievajú. Predovšetkým treba fazuľu očistiť, zrezať oba

konce a struk lebo pokrújať, alebo celý nechať. (Poznámam, že radšej okrajky sušiť, ako celé struky.) Keď sú už struky pokrújané, fazulu umyjeme v čistej vode, počom ju uvaríme, alebo uparíme. Odtiaľto ide fazuľa do sušiarne, kde má byť prívzduch, lebo v takej sušenie chytřejšie ide. Usušenú fazulu treba trochu na vzduchu nechať, potom do vreca dať a na suché mieste odložiť. Kto nemá príležitosť v sušiarňi sušiť, ten nech koná sušenie na slnku, poukladajúc k sušeniu určenú fazulu pekne na liesky.

Obyčaj je zrná cukrového hrachu sušiť, potrebujúc k tomu zrná strednej veľkosti, ktoré vtedy vylúskajme zo struku, zakiaľ sú sladké. Jasnáhle oberieme struky raraz ich lúskajme, lebo čím ďalej stoja, tým viac ztratia zo svojej sladkosti. Zbytočné je spomenúť, že len zdravé zrná treba sušiť. Povyberané zrnká na lieskach uparíme a pri miernom teple usušíme. Váhu treba klásť na tento prostriedok sušenia, lebo len tak zadrží hrach svoju zelenú farbu. Hrach a fazulu — rozumiem sušenú — pred varením močiť treba v letnej vode, počom umyť v studenej a tak variť.

Na krátko som uďal spôsoby sušenia daktorých zelenín, myslím, že slová moje povzbudí naše gazďinky k tomu, aby čím viac zelenín dochovávaly a ich zcenily. Prajem im, aby mali z toho čím väčší chosť. *Gazda.*

Stav sejby a úrody.

Dľa zpráv hospodárskemu spolku krajinskému do 13. júla doposlaných stav sejby a úrody je nasledujúci: *Arad*, žatva — krem ovsa — je zakončená. Vsestranne už mlátia. Zbožie rozlične sype. Následkom veľkých horúčostí je miestami veľmi sucho, pričom zvlášte kukurica trpí. *Baja*, v žatve pokračuje sa usilovne, krížov je dosť, žita a raže očakávajú 8—9 metrických centov od katastrálneho jutra, jačmeň a ovos dá ešte viacej, kukurica je pekná. *Békés-Csaba*, žita a jačmeňa očakávajú 5 metrických centov, ovsa 6 metrických centov od katastrálneho jutra. Kukurica je pekná, potrebný je ale dážď. Repa na krm a lucerna pekne stoja. *Érsekujvár*, žito a raž sú zväčša zožaté, jačmeň trochu ožltol, čakajú však na dobrú úrodu. Ovos pekne stojí. *Eszék*, výhľady sú na dobrú úrodu. *Győr*, v žatve sa pokračuje, žito a raž sú veľmi pekné. Jačmeň žnú, je trochu slabší ako minulého roku, pri tom ale dosť pekný. Kukurica, repa, krumpľe veľmi pekne stoja. *Kaposvár*, žito dalo 32, raž 28, jačmeň 23, jasenná vika 25, jarná vika 24 krížov z katastrálneho jutra. *Kassa*, žatvu začali, pre dažde ľazko v nej pokračovať, žito dá strednú úrodu. *Kecskemét*, žatvu onedlho zakončia. Úroda bude dosť dobrá, lež nie taká, akú očakávali. Rátajú od jutra 10—12 metrických centov. *Léva*, počasie je teplé a suché. Zo všetkého očakávajú dobrú úrodu, bárs sa zbožie zvalilo. *Losoncz*, žatva sa začala. *Miskolcz*, počasie je horúce, kde-tu s víchrom a búrkami. Zo žita a raže čakajú 5 metrických centov na katastrálnom jutre. Slama je krátka, plná buriny. Ovsu málo sejú, kde je, tam rátajú na 6—8 metrických centov na jutre. Kukurica a krumpľe pekne stoja. *Moson*, vo veľkých ho-

rúčovstach dozrelo obilie. Žito a jačmeň žnú. Z katastrálneho jutra rátajú na 6—11 metrických centov. *Nagy-Bécskereke*, počasie trochu schladlo, pršalo tiež hojne, nastaly však zas veľké horúčosti. Žito už zožali, usilovne ho zväžajú, začali už aj ovos kosíť, výhľady sú dobré, kukurica pekne stojí. *Nagy-Kanizsa*, raž už zožali a zväžajú ju, začínajú už aj mlátiť. Kukurice a krumpľe pekne stoja. *Nagyszombat*, dobré výhľady na kojnú úrodu. *Nagyvárad*, žatva podzimného obilia sa dokončuje. Krížov ale nenie mnoho. Jačmeň už mlátia. Nový jačmeň nenie dosť dobrý. Potrebný je dážď na zeleniny. *Nyitra*, po daktorých miestach probujú mlátiť, žito sype 7—10 metrických centov, raž 6—8 metrických centov od uhorského jutra. Slamy bude dosť. Kukurica, repa a krumpľe pekne stoja. *Pancsova*, žatva sa začala. Jačmeň sľubuje 14—16 metrických centov, žito 8—9 metrických centov od jutra. Kukurica je pekná. Dážď je veľmi potrebný. *Pápa*, v žatve sa pokračuje, hospodári a aj malí gazdovia zdajú sa byť spokojní. *Sopron*, počasie je, pohodlné, v žatve sa pokračuje, výhľady sú dobré. *Szatmár*, žnú v celom okolí, úroda je stredná. Miestami všetko pekne stojí, vôbec však badať následky veľkých horúčostí. Kukurica pre veľké sucho žltne. Krumpľe a repa sú dosť pekné. *Szentes*, žito dá 5 metrických centov, jačmeň 5 metrických centov, ovos 4-50 metrických centov z katastrálneho jutra. Kukurica následkom veľkých horúčostí upadla na toľko, že ak za týždeň nobude pršať, nič z nej nebude. *Szolnok*, v žatve sa pokračuje, žito sype 6 metrických centov od jutra. *Ujvidék*, isté výhľady na dobrú úrodu. *Verseez*, žito už zožali a včul ho zväžajú. Výhľady na dobrú úrodu klesly následkom veľkých horúčostí o 20 percentov. Ovos vo veľkých páľčivostach tiež chytro dozrel a je horší ako bol vlani. Kukurica potrebuje dážď, ak ten vystane, nič z nej nebude. *Zalaegerszeg*, v žatve sa pokračuje. Úroda obilia je stredná. Túžobne očakávaný dážď prišiel, lež s ľadovcom a narobil škody 20—25 percentov. *Zenta*, ako sa ukazuje z mlatby následkom horúčostí, aké začiatkom júla nastaly, dônos žita bude asi o 10 percentov slabší, žito je ale pekné. Ovos vo veľkých horúčostach tiež chytro dozrieva a je riedky.

DOPISY.

Z Prievidze.

Pochválen Pán Ježíš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

Deň po deň som svedkom inkvizície, ktorú prevádzajú stranivá našej petície, a za každým spevním vo mne ten úsudok o liberáloch, že sú to ľudia bez mravného

citou. Tým sa nikdy nepohne svedomie, keď zákon šliapu. Veď 28. januára väčšina voličov to žiadala, aby okres prievádzky p. Koloman Brestyenzsky zastupoval na sneme, kdežto riaditelia tejto voľby jednoducho vypovedali, že liberál Ďuro Csillagi musí byť ablegátom. Aj zostal, a nikdy nemyslel na to, aký mandát mu doručili. Takáto voľba nenie iné, ako šliapanie volebného zákona, ktoré nesmie zostať bez trestu, a že nezostane, vidím to z vyšetrovania.

Ako je známe, liberáli oproti našej petície zadali proti petícii, len aby sa vec vliekla, mysliac, že s tým snáď obráňa majstrov voľby. Prievádzki liberáli tak boli pozorliví, že ju z nich ani jeden nepodpísal, pretože obsahuje ona čisté lúhaniny, ale najšli v Gajdli dakolko handrbulecov, ktorí za dobrý oldomáš podpísali toto liberálne dielo, hoc ani nevedeli, čo to za batoh papieru. Protipetícia liberálov obsahuje v sebe také žaloby, ktoré nikto nevie dosvedčiť, pretože sú ony vymyselnosti, dosť ľahko pri poháre sklopané. Svedkovia na ktorých sa liberáli odvolávajú, o ničom nevedia. Ani jeden nevidel, že by bol Brestyenzsky napájal, podplácal a pečienkami krmil voličov, veď tí zdarma votizovali naňho, kdežto liberáli to tvrdia, že len takto dostal hlasy. Aká to urážka pre našich statočných ľudákov! Csillagi veru každého musel zakúpiť, ešte aj pánom musel dať hostinu. Čudujem sa, ako mohli s takými lúhaninami predstúpiť, pred kr. Kúriu, a ako sa opovážili dať citovať za svedkov takých ľudí, ktorí nič nevedia dosvedčiť na p. Brestyenzského. Mysleli si snáď, že k vôli Csillagimu budú cigániť, len aby bolo na sneme viac o jednu hlasujúcu mašinu. No, ľud náš neni na to súci, vidí to aj sám fískál liberálov, lebo nežiada, aby vypočutí boli všetci jeho svedkovia, čo istý dôkaz, že tým ani sa len nesnívalo o tom, na čo svedčiť majú. Hja, to liberálna múdrosť a spravodlivosť!

Zajímavé bolo, keď Chovanec, Jelinek a Kibach svedčili, že hlavný slúžny Filberger so žandári ich zbúril z nočného spánku a s výhraškami prinútil, aby šli s ním na Csillagiho votizovať. Žandári až k urne ich dovedli. To je už potom sloboda a víťazstvo liberálov! A ten pán veľkomožný až do zúfania prenasledoval a pokutoval ubohých ľudákov. Prečo? To sa ho nikdy nepýtali v Nitre, ba ho pochválili, že tak dobre kortesuje. Myslím, nemine trestu. Volebný zákon nikto nesmie takto znevažovať.

Aj to sa mi páčilo, keď Lukáč Mikuš a Jakub Kravsko tam pred kr. sudcom Csillagiho fískalovi do očí povedali: Pán veľkomožný, oni sú príčina tomu, že nás olúpili práva volebného. (Fískál bol jeden z dôverníkov.) To isté vyviedli aj so Štefanom Surovým a s Gašparom Stančekom.

Vidiac a čujúc huncútstvá, ktoré udaly sa pri našej voľbe, pohorším sa nad tou bezočivosťou, ktorú si liberáli dovoľia, ale utíšim zbúru duše, keď pomyslím, že sa to v Nitrianskej stalo, kde od jakživa boli tí najbesnejší liberanti. Veď hlavným riaditeľom našej voľby bol sám nadžupan, Čemnický a Skyčák len to robili čo mali roz-

kázané. Chceli s tým Brestyenzského o všetko doniesť, preto aj dali citovať pár sto svedkov, len aby boli veľké útraty, len že ani jeden ľudák nežiada vynáhradu, a tak peniaze, ktoré sme poskladali dostatočné budú, aby sme strhli závoj z tých liberálov, ktorí nehľadia ani na zákon ani na statočnosť. Ba ešte smejú sa tomu a pijú oldomáše, že sa im tak výborne podaril tento nitriansky kúšтик. No, my sa len ku koncu budeme smiať, a len potom povieme našim ľudákom, kto sú nitriansky liberáli. Teda do videnia.

Jedon svedok.

Lutiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím v našom obľúbenom «Kresfane» uverejniť výkaz tých milodarov, ktoré na kostol Lutišský poslali nasledujúci veľkodušní dobrodinci.

Osv. p. dr. gróf Batthany, biskup a kanonik z Nitry 20 korún; veľk. p. opát a kanonik dr. Jozef Bobok z Nitry 20 korún; J. Hromada zo Sztankován 2 koruny; Jozef Kudlacs z Piešťan 2 koruny; Nándor Kruthy z Budapešti 1 kor. 60 hal.; Antal Zatkovits z Vysokej 5 kor.; Jozef Podhorský zo Štiavnice 2 kor.; Maria Hotár z Holiča 2 kor.; Ján Bšaidner, Oberferster zo St.-Bystrice 10 kor.; Ignác Kolárik z Kys. Novéhomesta 2 koruny; Maria Martinovič z Bystrice 10 korún; cestou Redakcie «Kresfana»: F. Czuminko z Alsóloc 1 kor.; J. Stahl z Budapešti 1 kor.; B. Schweiger z Temešváru 5 korún; Julius Sztancsek z Prievidze 3 koruny; Michal Svetz z Tormošu 1 kor.; Ján Zazitavský z Füss 1 kor.; dr. Josef Teszelszky, dekan z Bittse 3 koruny; Imrich Hojszik zo Stupavy 10 korún; František Šaághy z Pátkostolov 10 korún; dekanský okres Kismártonsky 3 kor. 60 halierov; Michal Berecz z Nyitra Bajna 2 koruny; N. N. z Trenčína 3 koruny.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne ďakujem a Pán Boh zaplať a požehnaj v mene mojich chudobných farníkov privolávam. Spolu všetkých dobrých priateľov chudobného ľudu srdečne prosím, aby svoje milodary na chrám Boží lutišský — kde Ježiš Kristus vo veľkej chudobe prebýva — posielali. Láska Kristova hojne odmení každú k nemu zaslanú obeť; lebo v Lutišiach je viac utisnutí na milodary — jako kde inde — kde sú veľké fary a zámožny ľud. «Bože pomáhaj a Matka nebeská neopúšťaj nás».

S hlbokou úctou sa značím a do lásky priateľov chudobného ľudu sa odporúčam.

Lutiša o. p. Ó-Besztercze (Trencsén vmegye.)

Ján Greben, farár lutišský.

Štjavnik.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kresfane».

Ku pozdvihnutiu chvály Božej farníci štjavnickí

(trenč. st.) na novovystavenie organa nasledovné milodary vďačne obetovali:

Ondrej Podolan, Ján Vároš, Jozef Masjarik, Jozef Kušan po 4 koruny; Juro Jakubík Králik, Martin Vároš, Francka Balaž, Jozef Korbáč, Ján Mešo ml. po 3 kor.; Majda Meso 2 K 60 hal.; Juro Mrišo 2 K 20 hal.; Bara Magala, Agnesa Jurina, Maria Durec, Štefan Vároš, Jozef Jakubík, Jozef Miluch, Juro Minarik, Jozef Špuro, Jozef Mešo, Jozef Hudček, Ondrej Adamčík, Pavel Komanec, Štefan Čujdik, Matej Retirka, Jozef Hraboš, Štefan Hranica, Matej Kralik, Jakub Kralik, Ondrej Baláž, Martin Sutara, Štefan Labuda, Magda Ilo, Ján Hešo, Ján Trulík, Štefan Palko, Ďuro Palko, Ján Bobrik, Ďuro Šipek, Ján Parčíš ml., Pavel Popelka, Anna Popelka, Štefan Klučinec, Jozef Machcinik, Štefan Bambuch, Verona Durec, Jozef Gugora, Bara Ilo, Ďuro Bobrik, Jozef Chlebina, Fraňo Strelec, Jozef Kubian, Jozef Kusan, Fraňo Meško, Jozef Kavalec, Jozef Fujaček, Bara Trulík, Agnes Rakovan, Paulína Vavko, Magda Harcinik, Jozef Hešo, Jozef Majko, Vendel Vároš, Magda Harcinik, Jozef Machcinik, Karol Baránek, Ján Trulík, Ján Jančo, Martin Golier, Pavel Bavlna, Anna Kuciak, Ján Pukál, Anna Motesicky, Ondrej Rakovan, Ján Fajbik, Ján Putirka, Jozef Možucha po 2 koruny; Katerina Vároš, Jozef Homolik, Jozef Mikoláš, Martin Kurovec, Jozef Krefan, Štefan Mištrik, ml. Juro Rakovan, Ďuro Plačko, Imrich Lukniš, Martin Klučinec, Mária Šutara, Štefan Lukniš, Ján Kušan, Ján Pastorek, Martin Kršjak, Fraňo Kováč, Ján Palko, Verona Cambal, Mária Osuch, Cilka Kováč, Štefan Rezak, Jozef Palko, Anna Rakovan, Jozef Plačko, Jano Sirej, Jano Červenec, Jozef Kubian, Ján Mikritek, Vavrinec Kuciak, Martin Červenec, Ďuro Brindziar, Ján Bukovan, Ondrej Eliáš, Anna Mikoláš, Paulína Kováč, Bara Vojtech, Anna Čiko, Vendel Danik, Fraňo Pecník, Martin Hujo, Ďuro Illo, Tereza Podolan, Ondrej Bachorik, Jozef Kršjak, Mária Janik, Lucia Mikoláš, Mária Mištrik po 1 korune.

Štefan Nemchel, účtovník.

Štefan Ballay, predseda.

Ondrej Jakubík, pokladník.

Štefan Čupec, pokladník.

Midde-Town. Ohio.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie môjho dopisu v našom obľúbenom «Kresfane».

Ja ako mladý a písania neschopný človek berem pero do ruky a chcem mojím milým rodákom nečo mimoriadneho zdeliť. Čítal som v «Kresfane» článok o vandrovaní do Ameriky i zhrozil som sa nad tým, ak ľahkomyselne zanecháva ľud drahú vlasť svoju a bez všetkej rozvahy, slepo, vystavuje sa tomu veľkému nebezpečenstvu, ktoré tu človeku v akejkoľvek robote hrozí.

Dlho by to trvalo, kebych to všetko chcel opísať čo tu telesne trpíme; toto teda ani neni mojím cieľom; ani by to k ničomu nevedlo, bo nám tu nikto pomôcť nemôže.

Pozornosť mojích milých rodákov obracám viacej na tú duševnú záhubu akej sme tu všetci vystavení. Nám sa v tomto ohľade asnáď ešte lepšie vede ako iným po druhých krajoch. My tu máme dva rímsko-katolícke kostoly. Jedon je anglický a druhý anglicko-nemecký. Do tohoto chodievame aj my na sv. omšu a na nemeckú kázeň. Nemecký pravda málo rozumieme a to je veľká chyba pre nás že sa slovom Božím posilniť nemôžeme. Duchovný náš Rev. A. M. Gerdes stará sa o nás ako môže i aby sme sa s Bohom zmeriť mohli, z Pittsburgu dal nám došikovať duchovného čo našej reči rozumie. Lež čo sa stalo? Bár nás je tu Slovákov 35, ku sv. spovedi išlo nás len 10. Z tohoto vidno ako tu ľud duševne upáda. Tí čo nedbajú o svoju vieru nemajú príčiny sa vyhovárať, bo náš duchovný všetko za nás robí. Nech mu Všemohúci všetko toto odplatí a dá mu dlhého života a po smrti večného spasenia. *John Urbanits.*

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kresfana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčíka, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osozná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

V službách kráľovnej nebeskej. Ručná knižka Mariánskych kongregácií. Nákladom slovenskej Mariánskej Družiny mužov v Trnave. Cena v látne viazanej 80 hal. krem pošty; v šagríne viazanej so zlatorezom 2 kor. 40 hal. krem pošty. Túto ručnú, milú modliacu knižočku, ktorá hneď aj pôvod, správu a stanovy, jako aj obrady Mariánskej kongregácie obsahuje a pekno tlačou vyniká — vrele odporúčame všetkým Družinám Mariánskym. K dostaniu je v Kollegiume Spoločnosti Ježišovej v Trnave. (Nagyszombat. Pozs. m.)

Dostali sme podarený sošitok «**Valaska Škola Mravov Stodola**». Táto knižočka vyznačuje sa svojím praktickým obsahom. Skoro by sme riekli, že o každom božskom príkaze v milých veršoch dáva najúprimnejšie dobré rady, bo poučenia, bo výstrahy. — Každý dobrých kníh milovník najde v nej jak z ohľadu náboženského života, tak i z občanského rôzne múdromravné, humoristického náteru zveršované, od srdca k srdcu znejúce, vo veľmi ľahkej, milej, jednoduchej reči prednesené rady, pravdy, pokiny. Sošitok je úprimným vodcom ľudu.

Sošit s obrázčekom. «**Pohľad na Pezinok**» opatrený v 8 o veľkosti a 112 strán obsahujúci, broširovaný za 50 hal. (poštou 55) je k dostaniu u Franka Škutila, kňaza r. kapuc. v Pezinku. (Bazin, Pozsonym.)

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Ježiš priateľ dietok. Spísal Štefan Janovčík, farár v Likavke. Piate vydanie. Odporúča sa dôst. farským úradom a všetkým ktorých sa týka. K dostaniu za predošlé ceny výlučne u V. V. Herle, knihárstvo. Lipt. Ružomberok.

Listy Svätého Antona. Poučeno zábavný mesačník náboženského obsahu. Cieľom rozširovania úcty svätého Antona Paduanského a dobrého diela chleba chudobných odporúča sa všetkým veriacim. K dostaniu Budapest, VIII., Sándorfőherczeg-u. 36. Predplatné na celý rok pre Europu 2 koruny, pre Ameriku 3 koruny.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVII. 1905. — Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Karol Salva v liptovskom Ružomberku.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krešťan»-a!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krešťan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

M. Z. Passaic N. J. Preplatok Váš je v poriadku, máte ho vyplatený až do konca roku 1905.

J. N. Blairs Us. Na aký cieľ ste nám v máji 16 korún poslali? Predplatok je vyplatený až do konca roku 1905.

Viaciej odberateľom «Krešťana» v Amerike. Mnohí ste nám poslali predplatok a meno ste si nedali napísať. Oslovte vašeho bankára aby nám Vaše meno udal. Zdravstvujte.

Š. L. Jablonka. Dopis uverejníme v nasledujúcom čísle. Prosíme dotúd o trpezlivosť.

J. M. Čerman. Dostali sme. Uverejníme.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 16:80-17:70, peštianska K 16:60-17:40, belehradská K. 16:60—17:40, banátska (77 kilogramová) K. 16:30—17:25. — *Raž:* K. 13:40—13:80. — *Jačmeň* na krm K. 12:80—13:80. — *Ovos:* prvotriedny 13:00—13:60, druhotriedny 12:20—13:60. — *Kukurica:* K. 15:50-15:80. *Repica:* K. 22:50—23:00. — *Proso:* K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	27:60	26:40	25:20	24:90	23:80	23:20	21:20
			č. 7	7½	8		
			K. 18:20	16:20	13:20		

Otruby: K. 09:80, hrubé K. 10:20.

Datelinové semä: lucerna K. 108:00 do 116.00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 10:00—10:00, žlté K. 14:00—14 00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 27:00—23:00, tmavý K. 18:00-19:00, drobný K. 26:00-27:00, tarkavý K. 24:50.

Hrach: K. 31:00—41:00 — *Šošovica* veľká čistá K. 40:00 44:00 — *Konopné semä:* K. 26:00—27:00. — *Lanové semä:* prima K. 18:00—19:00. — *Rasca:* K. 62:00—64:00. — *Mak:* sivý K. 45:00—47:00, modrý K. 48:00—49:00. — *Ladník:* K. 14:00 do 15:50. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 77:50—78:—50, kockový K. 79:00—80:00, kandis biely K. 81:50, žltý K. 77:00 za 100 kilogr. pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 42:00 ruský (***) K. 40:00 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 23:50—27:50, slavonský (1904) K. 00:00—00:00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 25:00 do 27:00 srbské (80—85 kus.) K. 27:00—27:50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 140:00 do 141:00.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusova K. 126:00—127:00 za 100 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 149:00 do 149:50. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 41:00—42:00.

Krešťania, kupujte len u krešťanov!

Telegram!

Sukne lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasielá: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodí sa zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen izevratím; nespokojenosť vyloučena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zameneanie a nazpät prijaeje pod touti výnimkou dovolenéjestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Cechy.)

Jozef Neškudla

cis. a kr. dvorný fabrikant v **Olomúci** (Morava).

Odporúča vo svojej vlastnej fabrike zhotovené, viacerými biskupskými vrchnosťami najvrúcejšie odporúčané

zariadenia a kostolné náčinie,

ako: 1 Kazula z dobrého hodvabného štofu a k tomu potrebné 25—800 K. — 1 Pluvial a ku tomu potrebné 50—800 K. — 2 Dalmatiky a ku tomu potrebné 50—800 K. — Baldachin a ku tomu potrebné 100—1000 K. — Kostolné zástavy so židkou 40—400 K. — Kalichy zo striebra, pozlätané 120—500 K. Monštrancie úplne zo striebra, pozlätané 450—2000 K. — Kalichy a monštrancie z polovice strieborné za pol ceny. — Kalichy v ohni zlatené 25—35 K. — Najlacnejší zadovažujúci prameň v celom Rakúsko-Uhorsku. — Pre chudobné kostoly 10%-vá zrážka. **Cennik zdarma!** Hotové zariadenia pre výber zašlú sa bezplatne, keďže sa približná cena označí.

K povšimnutiu: Každý kúsok mydla s menom **SCHICHT**, čistý a slobodný je každej škodlivej látky.

Schicht-mydlo!

(ináč jeleňa, alebo mydlo klúča)

je to najlepšie k upotrebovaniu
to najlacnejšie ku čisteniu šiat
a umyvaniu každého spôsobu.

Záruka: 25.000 korún platí firma Juraj Schicht v Aussigu bárskomu, čo je v stave dokázať, že mydlo s menom Schicht obsahuje v sebe dajakú škodlivú miešaniu. I.

Oznamy prijíma
administracia

„KREŠTAN“

BUDAPEST,
Szentkirályi-ulica 28.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená zhotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s akou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná
známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-Ě,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôš generála Devetta

Ceny kôš generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.) Pravá novota! Vyznačená koša zľahujúcim klúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladívko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Zdravie!

Mnohokrát vidíme bohatých, ktorým závidí celý svet, doma však stoná a ponosujú sa, bo im chýba zdravie. Vzдор tomu ľudia najmenej dávajú pozor na zdravie. Človek vôbec len vtedy váži si zdravie, keď on prišiel.

Drahý čitateľu! Ako dobrý gazda vždy svedomite obrába rolu svoju, aby mu čím lepšej úrody doniesla, tak by aj rozumný človek vždy pečlivo bdel mal nad svojim zdravím a dobrý, posilňujúci a občerstvujúci liek vždy by mal po ruke mať, a z času na čas ho potrebovať aj keď je zdravý, bo je to múdrejšie k udržaniu zdravia málo peňazi obetovať, ako utratené zdravie nesmiernymi bolesťami a obeťami chcieť si nahradiť. Pomyslite si len na hrozné bolesti a trápenia, ktoré trpia ľudia na prsá, na žalúdok, na lútku, dychavicu, krče, lúpanie, klopanie srdca, kašeľ atď. Kolké bolesti zapríčiňuje nám bolenie zúbov, alebo hlavy. Či by človek nemal byť povďačným, keby si vedel pomôcť proti týmto trápeniam? Buďte teda milí čitatelia obozretní, a už zavčasu dávajte pozor na vaše zdravie. Hlavná vec je, dobrý liek domáci vždy pri ruke mať, a potrebovať ho k udržaniu zdravia a k zastaveniu veľkých bolesti. Takýto liek domáci je v prvom rade, ten už tisíckrát pochválne spomenutý Elsa Fluid.

Pomiesame-li Elsa Fluid s vodou a umývame tým oči, tvár, čelo, sluchy vtedy upevňuje sa koža hlavy, zrak oči posilňuje sa ako vobec liek tento posilňuje účinkuje na všetky nervy naše. Nezdýchajme a nelamentujeme preto nad bolesťami na rukách, nohách, neponosujeme sa na lúpanie, klanie, opuchliny, na bolenie zubov, vôbec na bolesti, ktoré zapríčiňuje nám zmena počasia, prechladnutie, fah povetria, vlhké bydlie, lež potrebujeme Fellerov Elsa Fluid a uvidíme, že po krátkom natieraní bolastné údy naše spevnia. Kto každodenne potrebuje Fellerov Elsa Fluid ako vođu na usta, toho nikdy zuby nebolia.

Nesčíselné dopisy nám s vedčia o tom, že Fellerov Elsa Fluid utišuje bolesti, ulevuje krče, hojí, nemocné plúca, rozsadaže šljajm, zastavuje dávenie a mdloby, bolesti, ktoré spôsobia jedlá zkažené, veľmi horúce, alebo veľmi studené utlačuje, zväčšuje chuť k jedeniu a trovenie, kašeľ zmenšuje, nočné potenie zastavuje. Fellerov Elsa Fluid nemá v sebe žiadnej škodlivej látky a mnohí ľudia nevedia dost prenachváliť jeho pôsobenie, keď ho vodou smiešajú a to potom ako vođu na rany potrebujú, bo nič nezastavuje tak chytré bolesti zmrzlých alebo pri mnohom chodení poranených nôh nič tak istotne neutlačuje potenie nôh, ani nič tak chytré nehôji svetlé flaky, spôsobené pádom alebo úderom, ako Fellerov Elsa Fluid. Liek tento z utrápených údov vyfahuje horúčosť, prekáža nakazenie, svrbenie a páľivosť. Ako očistujúca, obkladková voda na rany hodí sa nadevšetko. Po unávenom chodení, po slabosťach zapríčinených trasením srdca, dychavicou, hlavybôlom prospešne účinkuje natieranie Elsa Fluidom.

Kde toľko vyznačenia je, v tom môžete i dôverovať, nadovšetko, keď vám sdelíme že v Štubici číslo 18 (stolica Záhreb) 60.000 dopisov povďačnosti dostal zo všetkých končín sveta.

Žigmund Geresy policajta voditeľ trupu s Košic nasledujúce píše: Čo familiárny otec 5 týždňov som bol v posteli ležiaci nemocný, na ukrutný srdcový krč som trpel, ťažko som dýchal, obličkové bóle, kašľanie a klanie ma trápi.

Len čosom počal Fellerov Elsa-Fluid užívať, už som cítil, že všetky tieto bolesti klesnúť počali a po užívaní dvoch týždňov už som zas spisbu svoju mohol započítať. Konečne Karol Palkovits panský uradník z Béla p. p. Ípoly-Pásztó v jeho liste nasledujúce písal: Pri pilnom a usilovnom potrebovaní Jejich Elsa-Fluidu 4 ročná žalúdková nemoc moja prestala. Vrele každému odporúčam ten, a môj dom bez Elsa Fluidu nikdy nebude.

Že však aj páni lekáry spokojní sú s Elsa-Fluidom, to dokazujú nasledujúce výpovede jednotlivých lekárov ktoré tu uvádzame: Blahorodý pán lekárnik Eugen V. Feller v Štubici, kostolná-

ulica číslo 18 (Záhrebská stolica). Na správenie moje s vypusteným Fellerovim Elsa-Fluidom veľmi dobré ciele som dočiahol. Nech ráčia mne navedenie dať cenu aj najväčších fláš. Gottlieb Popper cis. a kr. štátny doktor, Komatau.

No však ct. čitatelia, že takéto výjavy a vyznačenia tých, ktorý Fellerov Elsa-Fluid upotrebovali najopravdivejšie dokazujú, že Fellerov Elsa-Fluid je najlepšy a opravdove vyprobovaný domáci liek. Aby ale milý čitateľ zdravie vaše s upotrebovaním liekom týmto ste si udržali, neomilne potrebné je, aby pri zaopatrení Fellerovho Elsa-Fluidu opatrný ste boli a hlavne na ochranou známku aby pozorovali a aby na každej fliaške podpis Feller na nej stál. Nenehajte sa s ponášajúcimi názovami sa odstrániť, jako napríklad: Luisa-Fluid, Gold Else-Fluid, Salvátor-Fluid, Horgony-Fluid, Índa-Fluid atď.

K tomu ešte tento výborný domáci liek je tak lacný jako zriedka nejaký druhý. Je pravda, že menej jako 12 malých alebo 6 dupľa fliaš poslať nemožné je, lež zaznačte ti lacné ceny, keď 12 malých alebo 6 dupľa fliaš objednáate — tak len 5 korún treba platiť franco a bez všetkých druhých vydavkov, cena 24 malých alebo 12 dupľa fliaš je 8 korún 60 hall. Keď 36 malých alebo 18 dupľa fliaš objednávajú tak za tieto 12 korún a 40 hallierov treba platiť, 48 malých alebo 24 dupľa fliaš cena je 16 korún. Keď ale na príklad viacerý spolu 60 malých alebo 30 dupľa fliaš objednáajú tomuto cena je len spolu 20 korún. Nuž teda aby tento výborný domáci liek všade bol uvedený a aby si ten aj najchudobnejšy človek mohol objednať, ponechané je, že žiadne počtovné utraty a inšie výdavky netreba platiť — keď rovno u Eugena V. Feller v Štubici, Kostolná- ulica 20. (Záhrebská stolica) objednávajú, vzacne je do pozoru aj to, že pri každom opakujúcom tucte 1 fliašku Feller Elsa Fluidu za darmo dostanú.

V druhom páde upozorníť chceme čtených čitateľov i na druhý liek domáci Eugena V. Fellera a to sú jeho znamenité Rhebarbara Esla pilulky k prehnatiu. Tieto Elsa pilulky pôsobia isto, a majú preto prednosť nad všetkými pilulkami. Pilulky tieto účinkuju už po niekoľko hodinách, keď príjemno prehánajú, stolicu tvrdú usporaduju chuť k jedeniu zväčšujú, náklonnosť k dáveniu zastavuju, hnusenie pred jedlami utlačuju, zvlášte príjemno daju sa užívať pri zlom trovení, zdutí, kyslom grgani, záhe a v podobných pádoch. Kto riadne užíva tieto Elsa pilulky nikdy netrpí na tvrdú stolicu. Napodobnení treba sa však chrániť. 6 škatuliek franco a kamkoľvek stojí 4 koruny a 12 škatuliek 7 korún 60 hal.

V tretom rade upozorňujeme čitateľov na jednu zvláštnu okolnosť. Ošipané 200 kilogrammov ťažké, kravy čo dávaju mlieko ako smätánka, ohnivé kone zdravý hyd, všetko to môžeme mať, keď upotrebueme chýrny Fellerov krmný prach s ochrannou známkou «Elsa». Prach tento treba lichve každý deň ku krme dodávať. Tento prach pozdvihuje chuť lichvy ku žraniu, pôsobí na žalúdok zosilňuje svaly, následkom čoho lichva tučne, tak že za ňu vyššiu cenu docieliť môžeme, utišuje kašľanie, krče a zahafuje všemožné vnutorné výrosty. Krmný prach, miešaný s Fellerovým Elsa Fluidom odporúča sa upotrebovať nadevšetko k zahateniu úpadku. Dávame ho vôbec lichve, ošipánym, ovcám, kozám, kravám, týmto posledným množi a popravuje mlieko, zvlášte v čas zmeny krme. Bálik i koruna jestli sa objednáva spolu s Elsa-Fluidom. Bez Elsa-Fluidu treba na ráz aspoň 4 báliky objednať čo potom s poštou koštuje 5 korún.

Upozorňujem ešte ráz, že všetky tieto dôrobky len vtedy sú pravé, keď ich objednáme rovno u dorabateľa a list náš adresujeme nasledovne: Eugen V. Feller Štubica číslo 18. (Stolica Záhrebska).

Sklady sú v Budapešti u Török József gyógyszertára, Dr. Egger «Nádor» gyógyszertára.

Konečne prajem ct. čitateľom mnoho šťastia.